Mistä kiikastaa? -kirjassa on tehtäviä, jotka harjoittavat alkuopetusvuosien aikana tavallisimmin oppilaille ongelmia tuottavia asioita. Tehtävät on järjestetty kirjaan ongelmien mukaan, ja ne ovat *vaikeustasoltaan vaihtelevia.* Osa tehtävistä on tarkoitettu tehtäviksi *suullisesti ryhmässä.* Toiset tehtävät taas ovat *oppilaille monistettavia, kirjallisesti tehtäviä.* Monet kirjan tehtävistä ovat sellaisia, että niitä voidaan käyttää tarpeen mukaan *alkuopetuksen jälkeenkin.*

Kirjan rakenne mahdollistaa sen, että opettaja tai erityisopettaja löytää helposti oppilailleen sopivia tehtäviä. Kun oppilaan esimerkiksi on vaikeaa erottaa pitkää ja lyhyttä vokaalia toisistaan, kirjasta löytyy juuri tätä asiaa harjoittavia tehtäviä. Vielä tavallisempia ovat ongelmat kaksoiskonsonantin oppimisessa. Siihenkin löytyy runsaasti eritasoista harjoitusmateriaalia.

Erityisen tärkeää on aivan koulun alkuvaiheessa, mutta myöhemminkin, harjoittaa oppilaiden kielellistä tietoisuutta. Kirjan ensimmäiset tehtävät ovat juuri tätä tarkoitusta varten. Niistä suuri osa on suullisesti tehtäviä ryhmätehtäviä. Jatkuvasti tulee myös pyrkiä laajentamaan oppilaiden sanavarastoa monipuolisten harjoitusten avulla.

Sisältö

Opettajalle 5
Kielellinen tietoisuus. 6
Sanojen pituuksien vertailu 6
Riimisanat 8
Sanojen tavuttaminen ja tavujen laskeminen. 16
Tavujen yhdistäminen. 20
Tavun poistaminen 21
Äänteen tunnistaminen 24
Alkuäänteen poistaminen ja lisääminen. 28
Muistiharjoitukset. 31
Asioiden kuvailu 33
Kuvasta kertominen 36
Lyhyt ja pitkä vokaali 43
Kaksoiskonsonantti 54
Tavuloppuinen h 69
Äng-äänne 71
Diftongi 74
Yhdyssanat 77
Sanavaraston kartuttaminen. 84
Sanojen yhdistäminen kuviin 84
Luetun piirtäminen. 87
Synonyymit. 91
Vastakohdat 94
Sanaryhmiä 99
Lauseiden muodostaminen 105

7. Keksitään sanoille lähes samalta kuulostavia riimisanoja.

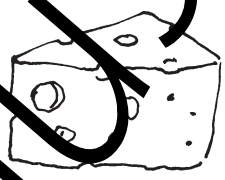

1. jää	6. heinä	11. penkki
2. kerää	7. keveä	12. hiili
3. aita	8. siirtää	13. me
4. nauha	9. seula	14. Hanna
5. soi	10. luusto	15. katto

(1. pää, sää 2. herää 3. kaita, laita, maita, raita, saita, taita 4. kauha, lauha, rauha 5. joi, koi, loi, toi 6. seinä 7. leveä 8. piirtää 9. keula, neula 10. juusto 11. lenkki, senkki 12. Niili, siili, tiili, viili 13. he, ne, se, te 14. Anna, kanna, manna, nanna, panna, Sanna, vanna 15. matto)

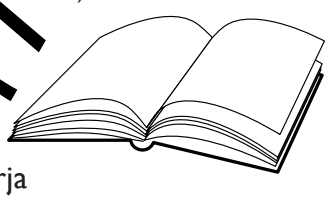

8. Keksitään sanoille lähes samalta kuulostavia riimisanoja.

1. kuulee	6. puomi	11. Mirja
2. lukee	7. kuori	12. Joni
3. kimeä	8. haikea	13. levyt
4. niittää	9. astuu	14. hirsi
5. nostaa	10. riisi	15. arvat

(1. luulee, tuulee 2. pukee, tukee 3. nimeä, pimeä 4. kiittää, liittää 5. ostaa, kostaa 6. luomi, Suomi, tuomi 7. muori, nuori, ruori, tuori 8. vaikea 9. kastuu 10. hiisi, kiisi, piisi, viisi 11. kirja 12. koni, moni, poni, Roni, Toni 13. kevyt 14. Kirsi, virsi 15. harvat, karvat)

9. Keksitään sanoille lähes samalta kuulostavia riimisanoja.

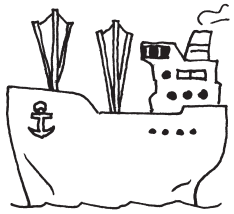

1. estää	6. hopea	11. lettu
2. särki	7. hyppy	12. painos
3. aamu	8. kantti	13. että
4. itää	9. Kari	14. keitto
5. koska	10. salpa	15. laivaa

(1. kestää 2. järki, kärki 3. haamu 4. pitää 5. loska, moska, roska 6. kopea, nopea 7. hyppy, nyppy 8. kantti, lantti, pantti 9. Ari, Kari, Mari, pari, Sari 10. halpa, kalpa 11. kettu 12. mainos 13. mettä, vettä 14. neitto, peitto 15. kaivaa, vaivaa)

10. Keksitään sanoille lähes samalta kuulostavia riimisanoja.

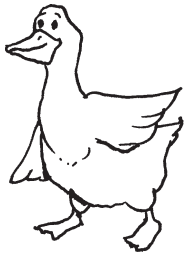

1. syödä	6. nakki	11. ankka
2. tuuli	7. tuuma	12. ahma
3. aito	8. loikki	13. pikku
4. käki	9. alas	14. hoppu
5. keko	10. lammas	15. pahvi

(1. syödä 2. huuli, muuli 3. maito 4. käki, mäki 5. teko 6. jakki, lakki, pakki, rakki, sakki, takki 7. kuuma, puuma, ruuma 8. poikki 9. valas 10. hammas 11. sankka, vankka 12. tahma 13. tikku 14. hoppu 15. kahvi)

Agricola-kustannus

1. Kek-si puut-tu-vat sa-nat. Piir-rä so-pi-vat ku-vat.

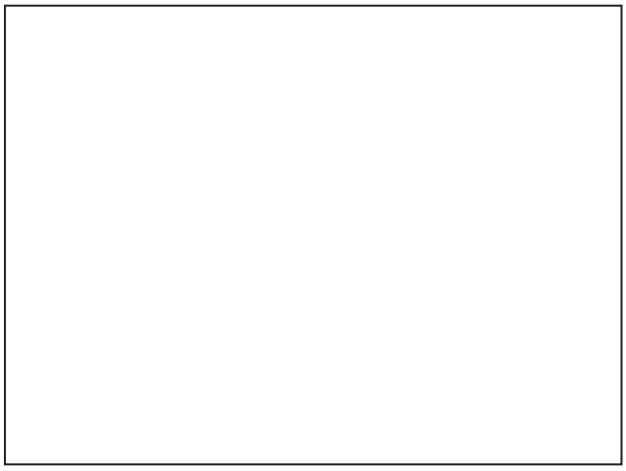

Kun me-net pei-ton al-le,
o-ta mu-kaan o-ma _____

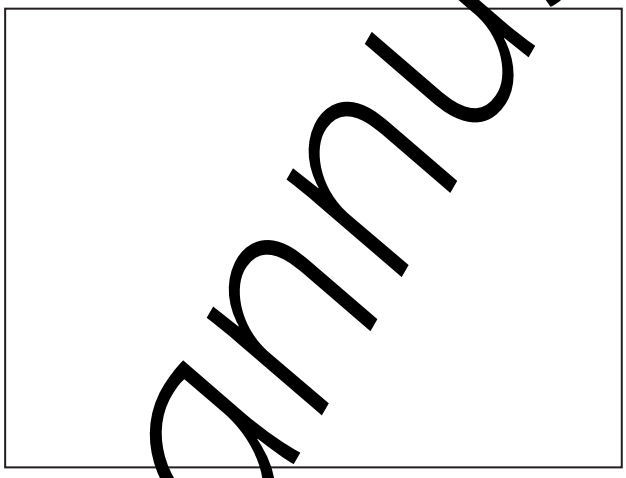

Kirjassa on tuhat sanaa,
kanalassa monta _____

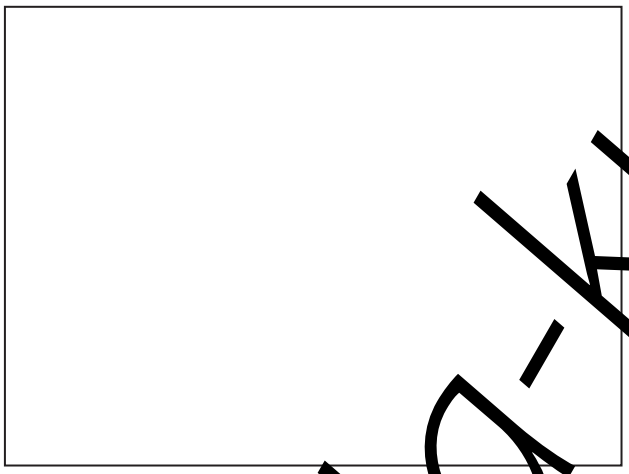

Jos sulla sattuu hammas,
voit määkiä kuin _____

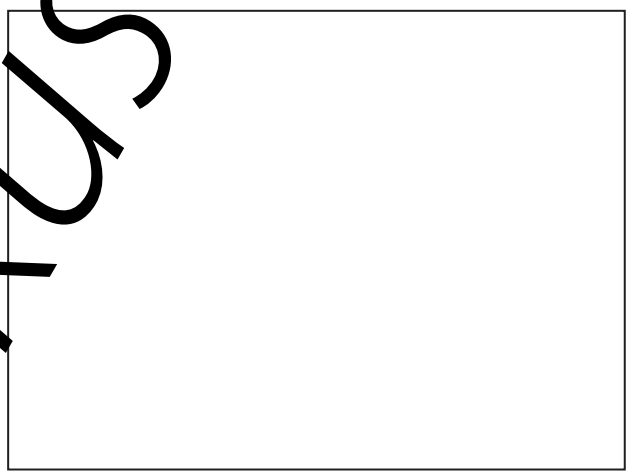

Auto kulkee pitkiä katua
minä hiihdän tätä _____

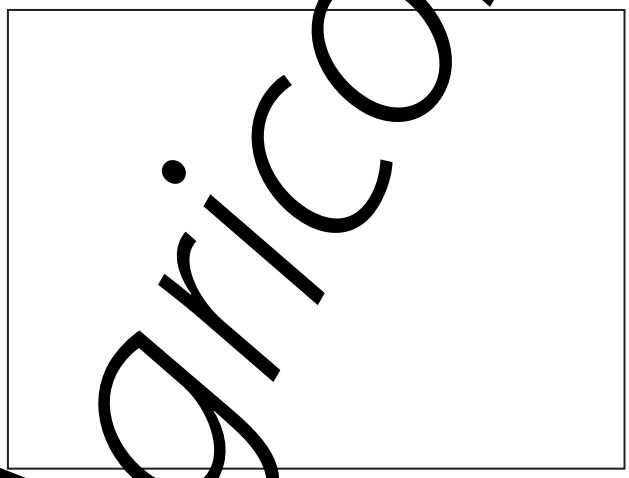

Vedessä näkyy kuun silta,
kun on tullut _____

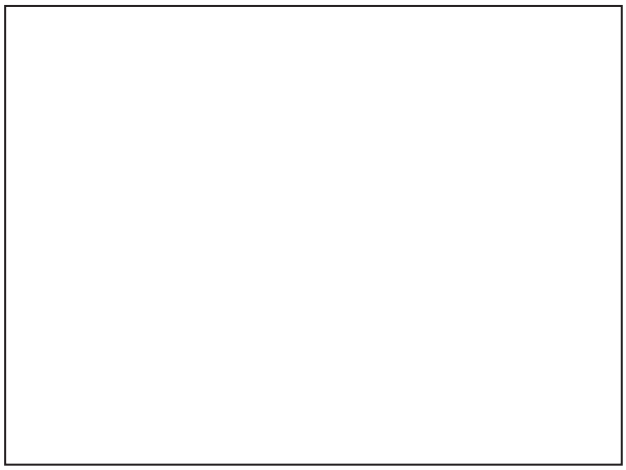

Emo on tässä ihan uusi,
poikasia on jo _____

Agricola-kustannus

Muistiharjoitukset

Seuraavalla sivulla ovat samat kuvarivit kuin tällä sivulla. Siellä niistä kuitenkin puuttuu kuvia. Oppilaille annetaan vain yksi kuvarivi kerrallaan.
Aluksi oppilaiden kanssa nimetään kaikki kuvarivissä olevat kuvat. Sitten ne luetellaan vasemmalta oikealle. Sen jälkeen oppilaat saavat jonkin aikaa katsella kuvia ja yrittää painaa ne mieleensä. Sen jälkeen tämän sivun kuvarivi pannaan pois näkyvistä ja oppilaille annetaan seuraavan sivun kuvarivi. Heidän tulee yrittää muistaa, mitkä kolme kuvaa puuttuvat tästä kuvarivistä. Pienessä ryhmässä työskentelevät oppilaat voivat kertoa, mitkä kuvat puuttuvat, mutta isommassa ryhmässä työskenneltäessä he voivat piirtää puuttuvat kuvat tyhjiin tiloihin.

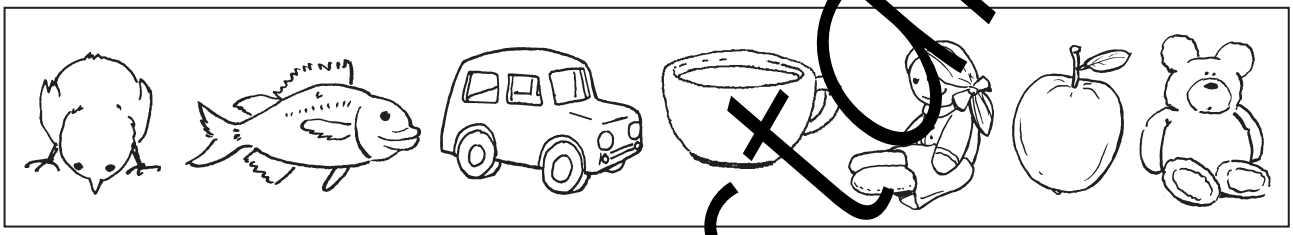

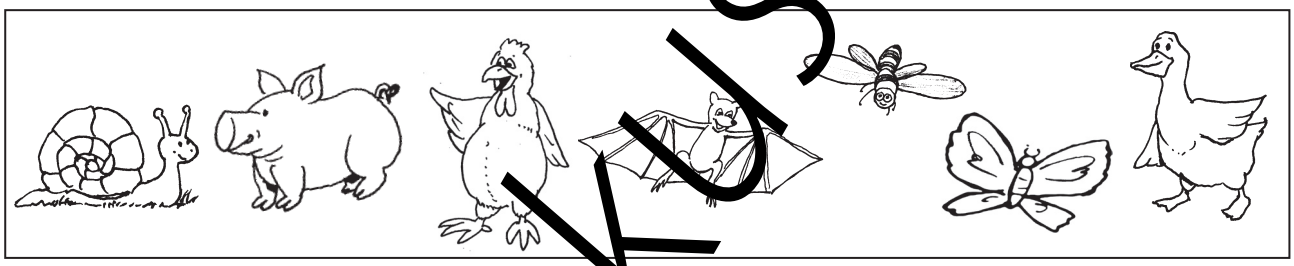

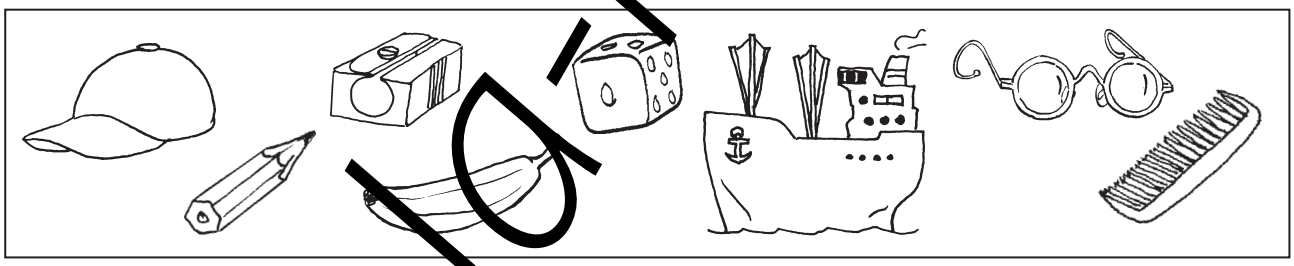

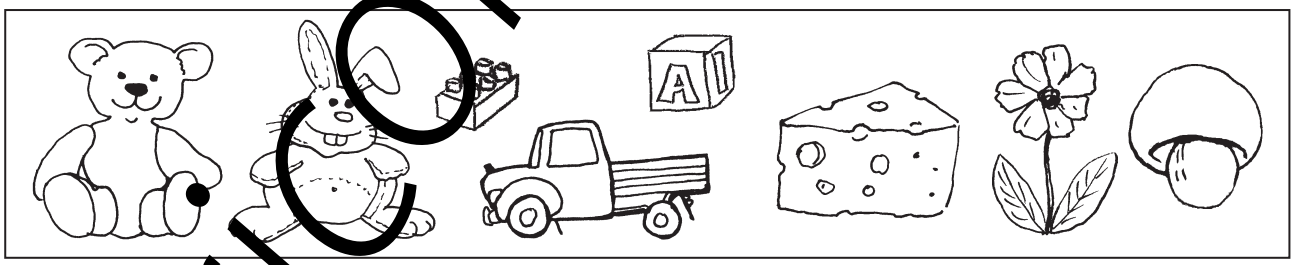

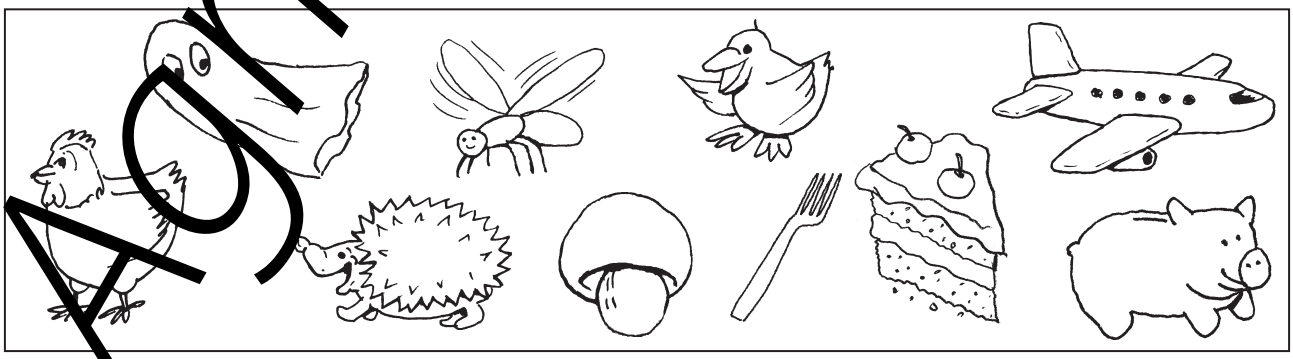

Agricola-kustannus

Kuvasta kertominen

Oppilaat keksivät yhdessä tarinan kuvasta. Ensimmäisillä kerroilla opettaja aloittaa sadun ja esittää sitten sopivia kysymyksiä, joiden avulla oppilaat voivat jatkaa kertomusta. Jokainen oppilas kertoo vuorollaan pienen osan sadusta. Opettaja voi halutessaan kirjoittaa sadun muistiin ja monistaa sen oppilaille. Satuja myöhemmin tarkasteltaessa nähdään, miten lasten tarinankertomistaidot vähitellen kehittyvät. Ensimmäisinä kuvina voidaan käyttää sarjakuvia, jotka helpottavat tarinan keksimistä. Lopuksi oppilaat värittävät kuvat. Näitä kuvia voidaan käyttää myös tarinan kirjoittamisen virikkeenä.

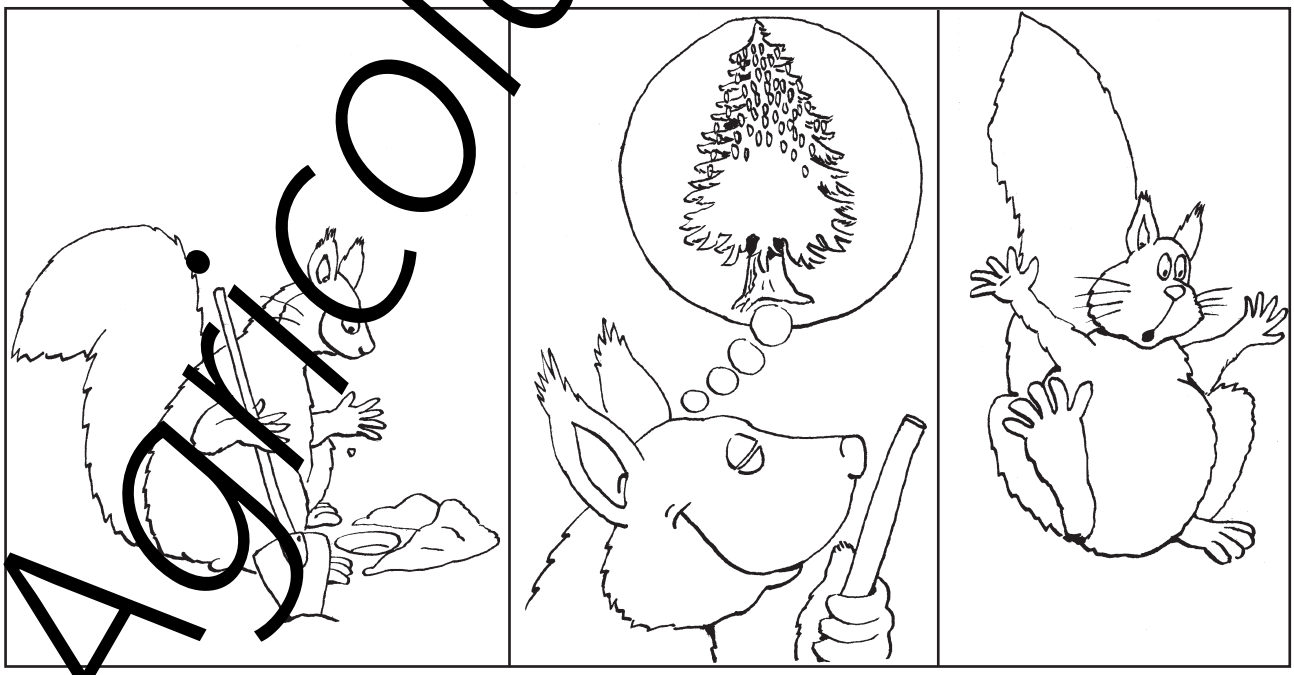

Agricola-kustannus

1. Kuu-luu-ko sa-nas-sa a vai aa? Kir-joi-ta puut-tu-va ta-vu.

_____-ri S____-ri _____-pas

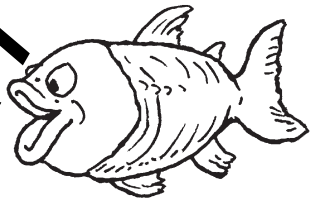

_____-mu _____-tu _____-la

2. Li-sää a tai aa.

s____-ta _____-mu in-ti-____-ni

k____-li e-t____-na h____-ruk-ka

v____-te _____-pi-nen l____-tik-ko

3. Kir-joi-ta pa-rit. Muu-ta ly-hyt a pit-käk-si ja pit-kä aa ly-hy-ek-si.

sa-vi _____ _____ laa-tu

Sa-ri _____ _____ kaa-ri

ka-to _____ _____ Saa-na

sa-tu _____ _____ Vaa-sa

Agricola-kustannus

Kuunnellaan seuraavia sanoja ja erityisesti sitä, kuuluuko niissä pitkä vai lyhyt a. Voidaan myös pohtia sitä, miltä pitkän a:n sana kuulostaa, jos siinä olisikin lyhyt a ja päinvastoin.

1. Kuuluuko sanan alussa a vai aa?

1. aluksi	6. apina	11. aalto
2. aamu	7. Anna	12. Aleksi
3. aapinen	8. alku	13. Aapeli
4. Amerikka	9. arka	14. aavistus
5. annos	10. aatto	15. aarkoset

2. Kuuluuko sanan lopussa a vai aa?

1. paita	6. kuva	11. koira
2. antaa	7. auttaa	12. tikka
3. kissa	8. rahaa	13. ponnistaa
4. tulkaa	9. ostaa	14. orava
5. loma	10. Riikka	15. porata

3. Kuuluuko sanassa a vai aa?

1. aasi	6. laatikko	11. Aasia
2. lasku	7. paalu	12. aamupala
3. pallo	8. vaate	13. maali
4. alas	9. lammas	14. suklaa
5. haavi	10. laita	15. valkoinen

4. Kuuluuko sanassa a vai aa?

1. apila	6. tulppaani	11. luuta
2. kasvaa	7. naapuri	12. pahvi
3. huoma	8. pulkka	13. haamu
4. soitaa	9. raketti	14. mukaan
5. liukas	10. ananas	15. askel

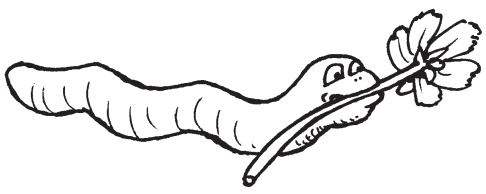

Agricola-kustannus

Tällä sivulla oleva tehtävä 1 tehdään siten, että opettaja sanoo alla luetellut sanat ja oppilas merkitsee rastilla kumman sanoista kuulee. Luetaan lopuksi molemmat sanat ja vertaillaan niitä.
Tehtävän 1 sanat: matto, kato, mutta, lautta, aita, taito, haitta, peti.

1. Merkitse rastilla, kumman sanoista kuulet.

☐ ma-to	☐ mat-to	☐ ai-ta	☐ ait-ta
☐ ka-to	☐ kat-to	☐ tai-to	☐ tait-to
☐ mu-ta	☐ mut-ta	☐ hai-ta	☐ hait-ta
☐ lau-ta	☐ laut-ta	☐ pe-ti	☐ pet-ti

2. Kir-joi-ta sa-nat. Kuun-te-le tark-kaan, on-ko sa-nois-sa t vai tt.

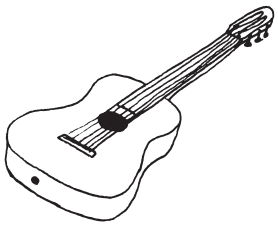

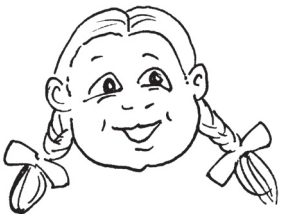

k | | t

r | | n

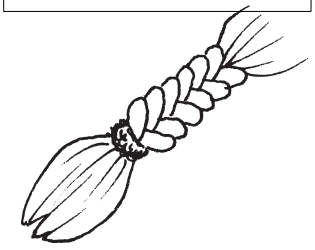
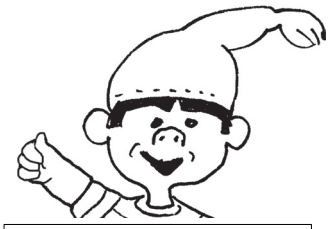

n | | t

Agricola-kustannus

k k-k m m-m n n-n p p-p r r-r s s-s t t-t

1. Yk-si vai kak-si sa-maa? Muu-ta lau-seet jär-ke-vik-si.

Po-jat pot-ki-vat pa-lo-a.

Tä-ti hoi-taa kau-pan ka-saa.

Kir-jas-sa on mon-ta sat-tu-a.

Lau-ta vie au-tot me-ren y-li.

Ur-hei-lu-kis-sa on jän-nit-tä-vä.

Tä-ti kaa-taa pöy-dän vie-rai-ta var-ten.

Agricola-kustannus

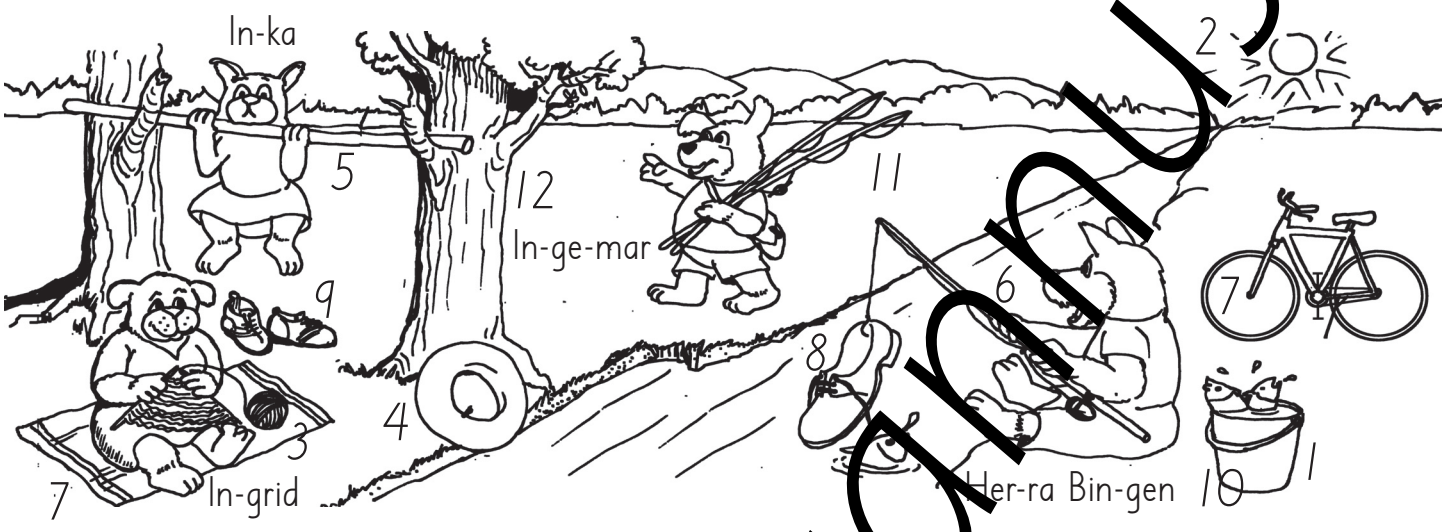

1. Et-si ku-vas-ta ja mer-kit-se nu-me-ro.

◯ lan-ka	◯ puun-run-ko	◯ san-ka
◯ ken-kä	◯ on-ki	◯ kan-gas
◯ ken-gät	◯ on-get	◯ ren-gas
◯ san-ko	◯ tan-ko	◯ au-rin-ko

2. Täy-den-nä laa-ti-kos-sa o-le-vil-la sa-noil-la.

Her-ra Bin-gen _____ ka-lo-ja.

In-ka roik-kuu _____ .

In-ge-mar-il-la on kak-si _____ .

Ing-rid ku-too _____ pi-po-a.

Tar-vaal-la pais-taa _____ .

Ka-lat o-vat _____ .

lan-gas-ta
on-ke-a
on-kii
aurin-ko
tan-gos-sa
san-gos-sa

Agricola-kustannus

Agricola-kustannus

4. Kir-joita sa-nat tu-vaan.

pulle	pu-pu	pulk-ka	kau-la-lii-na	pil-vi
sauva	saa-pas	kuu-si	lu-mi-uk-ko	mys-sy

Luetun piirtäminen

1. Lue ja piir-rä i-soon ku-vaan. Vä-ri-tä ku-va.

1. Lu-mi-u-kol-la on hat-tu ja ne-nä.
2. Nal-lel-la on pu-nai-nen kau-la-lii-na.
3. Hii-ri las-kee pul-kal-la mä-ke-ä.
5. Pu-pun pul-kas-sa on ys-tä-vä.
6. Tai-vaal-la lois-taa i-loi-nen au-rin-ko.
7. Lin-nun vie-rel-lä on lu-mi-lyh-ty.

2. Lue ja piir-rä.

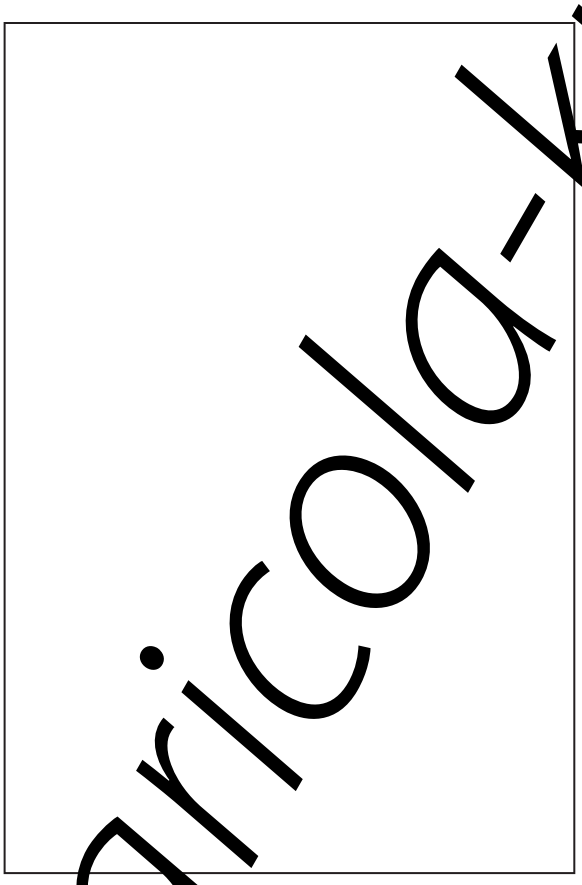

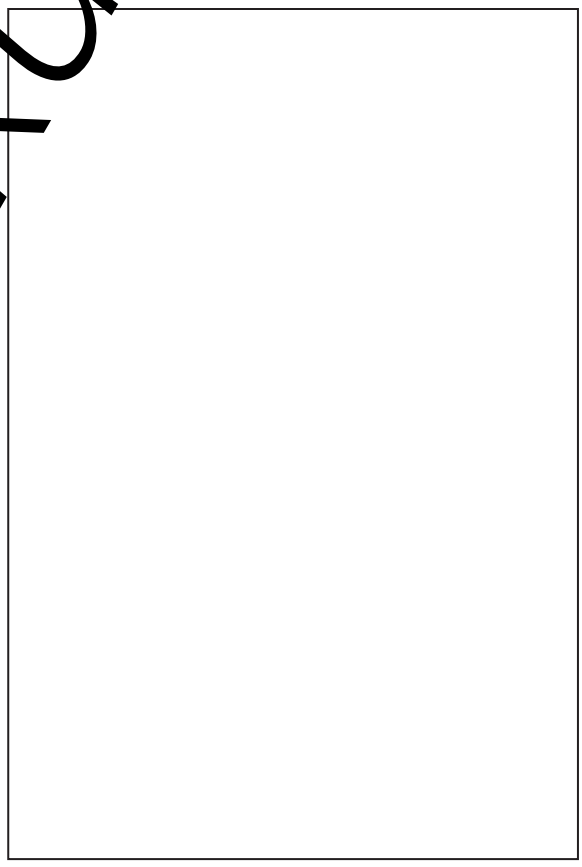

Lin-nun tor-nis-sa
lie-huu lip-pu.

Len-to-ko-ne len-tää
kor-keal-la tai-vaal-la.

Agricola-kustannus